

Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nadstropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Stvar je lepa le, če je resnična. Izven resnice ni lepote!

Rodin, slavni francoski kipar.

Kranjski deželni glavar pri cesarju.

Pretekli petek, dne 11. t. m., je sprejel cesar Karel v Laxenburgu v posebni avdijenci deželnega glavarja dr. Šusteršiča. Deželni glavar se je cesarju zahvalil imenom dežele, da je ob času najhujših rekvizicij krme na prošnjo deželnega odbora vmes posegel v prilog deželi. Cesar se je zanimal podrobno o gospodarskih razmerah na Kranjskem in zagotovil deželi svojo naklonjenost.

Avdijenca je trajala dobre pol ure. Po avdijenci je deželni glavar izjavil: Cesar je bil izredno milostiv.

Svetovni mir nima iskrenejšega zagovornika, Kranjska dežela in naše ljudstvo pa ne boljšega prijatelja in pokrovitelja kot je cesar Karel.

Važna vprašanja za kmetijstvo.

Posveti zastopnikov vseh kronovin pri poljedelskem ministru.

Dunaj, 13. jan. 1918.

Tri dni so trajali temeljiti posveti zastopnikov vseh deželnih odborov pri poljedelskem ministru o zboljšanju kmetijskega pridelovanja. Na dnevnem redu so bile sicer samo takozvane majhne „melioracije“, to se pravi: izboljševalna dela za njive in travnike, ki so v prvi vrsti odvisna od izsu-

ševanja in namakanja, ter o izboljšavanju zemlje. Država stavi danes svoje upe v kmetijstvo. Strašni gospodarski propad vseh vojskujočih se držav se naj ozdravi iz kmetijskega dela. To je smisel vsega, kar sedaj vlada zahteva in upa od kmetijstva. Samo iz zemlje more po pridnem kmetijskem delu priti rešitev za gospodarstvo. Kmečko vprašanje je postalo najvažnejše gospodarsko in politično vprašanje. Zato hočemo podati vsaj glavne misli iz teh velevažnih posvetovanj.

Naši dolgovi.

Zastopnik finančnega ministrstva je preračunal, kako ogromno breme dolgov leži na državi in kaj nas bo stalo samo obrestovanje teh dolgov. Ob koncu četrtega vojne leta, to je dne 30. junija 1918. bomo imeli državnega dolga 72 milijard, to je dvainsedemdeset tisoč milijonov kron! Ob začetku vojske so znašali državni dolgovi 13 milijard, torej so se tekom vojske popeyorili. Ako računamo 6% obrestovanje, bo treba na leto plačevati od tega dolga 4.335 milijonov kron proti 489 milijonom pred vojsko. Ker se vojna posojila višje obrestujejo, kakor stari dolgovi, je torej izdelek za obresti devetkrat večji, kakor je bil pred vojsko. Redni državni izdatki seveda ostanejo v višini 3 milijard, ki se prištejejo k izdatkom za obresti.

Morali bomo torej letno plačati 73 milijarde kron za obresti in redne državne izdatke, pri čemer še ni računano odplačilo vojni dolgov!

Na glavo prebivalstva bo prišlo dne 30. junija 1918 dolga 2.475 kron (pred vojsko je bilo 445 kron na glavo).

Odkod se naj vzamejo tako ogromne vsote? Državni davki se bodo napeli do skrajne meje. Vse panoge narodnega gospodarstva bodo morale prispevati v najizdatnejši meri. A vsled uničevalnega dela svetovne vojske je toliko gospodarskih vrednosti pokončanih, da sploh nismo v stanju tako ogromnih bremen vzdržati, ako narodno gospodarstvo ne ustvari samo iz sebe novega bogastva. A odkod novo blago, odkod novo blagostanje? Nato imajo cržavnikni odgovor: Samo iz zemlje moremo ustvariti novo blagostanje. Kmet je upanje države! Zato se obrača država do poljedelca, da s svojim delom dvigne državo iz pretečega poloma.

Kaj se pričakuje od poljedelstva?

Poljedelski minister je podal sledeči račun, kaj bi moglo kmetijstvo več pridelati. Zemljišč, ki bi se dala izboljšati, je v Avstriji 2.721.000 ha. Na teh zemljiščih bi se dalo po vladnem računu, ako se temeljito zboljšajo, pridelati več za 77.840.000 stotov. Pred vojsko smo pridelali 311 milijonov stotov, torej bi se pridelalo za 25% več.

Koliko bi pa to zboljšanje stalo? Računa se 1.200 K za vsak ha (pred vojsko je bilo okoli 800 K na ha). Ta zboljševalna kmetijska dela bi torej stala 3.280 milijonov kron. Ker se računa, da zraste vrednost zemljišča po pravilnem zboljšanju za 2000 K

LISTEK.

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obglavljen.

I. Kako se je izkazala znanstvena pridobitev na polju ljudske prehrane.

V Koromandiji je zmanjkalo mleka. Sicer je zmanjkalo tudi krompirja, masti in vseh drugih dobrot, ampak da je zmanjkalo mleka, je med prebivalstvom vzbudilo posebno žalost. Sešli so se umni možje, ki so imeli vladno v rokah, in so zborovali, kako bi se dalo temu zlu pomoči.

Če manjka krme in če so krave poklane, je težko najti novega vira za mleko, in zato je tudi zborovanje mladih mož bilo jako klavarno. In Bog ve, če se ne bi bili brez uspeha razšli, da niso imeli med seboj v prirodoslovnih vedah izobraženega znanstvenika, ki je razmotrival vprašanje o nadomestilih za kravje mleko.

„Če imamo nadomestila za kavo“ je dejal profesor in doktor prirodoslovnih in modroslovnih ved Slavomir Vsezna, „bi se dalo kemičnim potom najti tudi nadomestilo

za mleko. Danes je veda tako daleč napredovala, a ji ni nič nemogoče.“

In so sklenili, da naroče profesorju in doktorju Slavomiru Vsezna, da znanstvenim potom iz kemičnih sestavin naredi nekaj, kar bi vzbudilo dojenčkom in bolnikom domnevo, da pijejo mleko. V ta namen se je na javne stroške ustanovila kemična poskuševalnica, ki so ji rekli laboratorij, in vse je z napetostjo pričakovalo, kaj bo slavni doktor in profesor znanstvenim potom ustvaril. V časnikih se je čitalo vsakih štirinajst dni, da se poskusi vrlo obnašajo in da se je profesorju in doktorju Slavomiru Vsezna vsled njegove visoke znanstvene izobrazbe posrečilo, da se je zopet približal za korak svojemu visokemu cilju.

Časnikarji so pa tem vestem pristavljali ponošne pripombe. Eden je rekel: „Zopet uspeh moderne znanosti! Veda je tako napredovala, da je nadkrilil prirodu človeški duh, ki se vzpenja v neskončne višine in ne pozna nobenih mej za svoj zmagoslavni vzlet. Naš slavni profesor dr. Slavomir Vsezna je“ itd. Drugi je pristevil: „Vojska je postala vir novih dobrot za človeštvo. Naši sovražniki so upa i, da nas izstradajo, a ta poskus se jim je klavarno ponesrečil, ker niso računali z visokim razvojem naše znanosti. Sedaj

je jasno“ itd. Tretji je rekel: „Poraženi pa niso samo naši zunanji sovražniki, ampak tudi naš notranji sovražnik je pobit za vedno. Kako so nas izkoriščali kmečki oderuhi in kako prevzetna je postala vsaka mlekarica! Sedaj je konec temu neznanemu in poniževalnemu stanju. Vsemogočna veda nas je osvobodila, ker odslej bomo mleko pridobivali znanstvenim putem. Kemija je gesto nove dobe, ki bo osvobodilo moderni človeški rod dosedanjih spon mračnjaštva in nazadnjaštva. Ves napredni in izobraženi svet bo vedel hvalo profesorju doktorju Slavomiru Vsezna, ki je ravnokar“ itd.

Listi so tudi prinesli podobe tega slavnega profesorja, pod katerimi se je čitalo: „Največji kemik sedanjega časa, iznajditelj umetnega mleka.“

Čez tri mesece se je zopet sešel zbor modrih mož v Koromandiji in je jemal na znanje poročilo profesorja in doktorja Slavomira Vsezna.

Po slovesnem nagovoru predsednika je dobil besedo gospod profesor, ki je podal dolgo poročilo o sestavinah mleka, in slednjič izjavil, da se mu je posrečilo, sestaviti tekočino, ki vsebuje vse kemične prvine, kakor navadno mleko.

na ha, bi bila potem ta zemljišča vredna več za 2.180 milijonov kron.

Vlada hoče, da se to ogromno delo izvede v teku 25 do 30 let. Zato pa bi se moralo izboljševanje zemljišč vršiti hitreje, kakor doslej, zakaj če bi šlo po dosedanjem, tudi v 300 letih ne pridemo do zaželjenega smotra.

Kdo naj pa to izvrši in kdo naj plača ta dela? Vlada pravi, da država ni v stanju vzeti nase tudi dosedanjih prispevkov, ona nasprotno računa na to, da bo kmečko prebivalstvo z lastnim delom in z lastnimi stroški izvršilo to ogromno nalogo v rešitev države!

Vladni načrt je sledeči: Načrte in stroške uprave bi prevzela država skupaj z deželami. Ti stroški znašajo približno 20% in bi se delili tako, da država 10% in dežela 10%. Načrti bi se od oblasti izdelali in posestniki bi bili prisiljeni, da izvedejo izboljševalna dela na lastne stroške. V olajšavo bi se jim dajala le posojila, ki bi se zavarovala na posestvih!

Soglasen odgovor zastopnikov vseh dežel na to je bil, da se zaželjeni cilj, kakor ga vsi odobravamo, na ta način ne bo dal izpeljati. Ako država hoče prisiliti prebivalstvo k melioracijskim delom, ne bo prišla do konca. Kmet je že danes postal suženj državi in mora vse, kar pridelja, državi oddati, a do tako velikih del se ga s silo ne bo dalo po nobenih naredbah pripraviti. Izboljšanje kmetijstva mora priti samo iz ljudstva samega, z naredbami se ne da mnogo pomagati. Zlasti pa, ako država že naprej pove, da bo le načrte usiljevala, a hoče celo tiste prispevke zmanjšati, ki jih je doslej dajala, potem se bo ves program ponesrečil. Dalje so se sklicevali deželni odbori na to, da je deželna kultura avtonomna zadeva deželnih zborov in da bi mogla vlada le s prelomitvijo ustave poseči v ta avtonomni delokrog.

Vlada je izjavila na to, da glede velikih melioracij, kakor so uravnave rek in hudournikov, ki se urejajo s posebnimi zakoni, ostane pri starem, mišljene so le male melioracije, ki se dajo z manjšimi stroški izvesti na državnem ozemlju in služijo v prvi vrsti naravnost le dotičnim posestnikom. Ako se izkaže, da je n. pr. treba močvirni travnik osušiti, a to ni mogoče, ker sosedje ne puste, tedaj nastopi sila in se skupni načrt po naredbi zaukaže vsem. Če se izkaže pri tem potrebna drugačna raz-

delitev posestev, tedaj se tudi naredbenim potom izreče, da se morajo razkosana zemljišča zložiti ali zamenjati.

Kakor je iz tega razvidno, se nameravajo od vladne strani za kmečki stan silno važni koraki na zakonodajnem in upravnem polju. Državna roka bo segla v vsako posestvo in ga takorekoč soupravljal. Zemljišče ne bo več samostojna last njegovega posestnika, ampak država bo soodločevala, kaj in kako se naj s posestvom gospodari.

To so seveda tako daleč segajoči nameni, da so morali proti njim zbrani deželni odborniki izreči svoje težke pomisleke. Več prihodnjič, zlasti glede stališča kranjske dežele!

Vojne centrale.

Po nemškem vzgledu so se tudi v Avstriji mej vojsko ustanovile takozvane „vojne centrale“, ki imajo pod državnim vodstvom izključno pravico do nakupa in prodaje gotovih vrst blaga. Centrale so se ustanovile v namenu, da se mej vojsko zatre špekulacija z neobhodnimi potrebščinami ljudstva in armade ter da se zagotovi pokritje te potrebščine tako za vojsko kakor za civilno prebivalstvo po primernih cenah.

V resnici pa centrale nikakor ne ustrezajo svojemu pravemu namenu ali pa silno nepopolno. Pred vsem je čudno, da vsako blago izgine sploh, kakor hitro se zanj ustanovi kaka „centrala“ — ali pa da, kolikor ga je dobiti, silno poskoči v ceni, tako da je vselej udarjeno prebivalstvo, na čigar hrbtu delajo razni „centralisti“ svoje poskuse.

Prva taka centrala je bil vojni prometni zavod, s središčem na Dunaju in podružnicami v vseh deželah. Danes se že lahko reče, da se je ta zavod silno slabo obnesel, prav posebno pa še posamezne podružnice, mej njimi v prvi vrsti ljubljanska.

Vojno prometni zavod je pokazal popolno pomanjkanje razumevanja gospodarskih in življenskih razmer, zlasti na kmetih. Na drugi strani se opaža pri tem zavodu, kakor pri vseh centralah, očitvena dobičkarija, ki bi sploh ne smela biti pri občekoristnem zavodu. Znano je vsakega kmetovalcu po kakšni slepi ceni se je rekviriral po tem zavodu naš izvrstni domači krompir, a po kaki mastni ceni se je potem dobavljal po istem zavodu slab gališki

„semenski“ krompir, pomešan s celimi kvintali gališke zemlje. — Znano je, kako je vojni prometni zavod rekviriral fižol po 40 K — potem pa prodajal ogrski fižol po 80 K. Tako gre naprej. Kaj pa vse počenjajo nekateri žitni „komisjonarji“, to presega vse meje. Predrznost nekaterih teh mastno plačanih žitnih agentov je v nekaterih krajih že postalo kar neznosna. Ne rečemo, da to velja za vse žitne komisjonarje. So tudi pošteni možje vmes. Nekateri so pa res predrzni in nesramni in ti so v svojem okolišu predobro znani, da bi jih bilo treba bližje opisati.

Dejansko delajo centrale z velikim dobičkom. Kam pa ta dobiček gre, se ne ve. Samo to se ve, da v tem dobičku tičijo kmečki žulji. Tudi to se ve, da je pri teh centralah zaposlena cela truma mastno plačanih ravnateljev, uradnikov, agentov, komisjonarjev, nadzornikov itd. ki so še večinomoma v ta namen oproščeni vojne službe. Vse na kmečki račun. Pa poleg tega še veliki dobički!

Da se vidi velikanski obseg delovanja vojnih central, naj povemo, da je promet teh zavodov znašal mej vojsko samo v prodaji čez 21 milijard kron, od katerih odpade samo na vojni prometni zavod 19.973 milijonov t. j. devetnajst milijard in 937 milijonov kron, na bombažno centralo 536 milijonov, na centralo za volno 201 milijon, na centralo za olje in mast 101 milijon in na kovinsko centralo 400 milijonov!

Te številke kažejo, kako velikanski morajo biti dobički teh zavodov.

A vse bi se še dalo potrpeti, da bi vsaj bilo za prebivalstvo res preskrbljeno z dotičnim blagom. Toda kako stoji stvar v tem oziru? Moke malo, slabe ali sploh nič; olja nič; bombaža nič; volne nič; masti malo ali nič. O petroleju raje ne govorimo. Koder ni elektrike, so ljudje letošnjo zimo neusmiljeno obsojeni v — temnico.

Ni čuda, da modri in narodno-gospodarsko temeljito izobraženi možje trdijo, da bi bilo vse bolje, če ne bi bilo central, temuč če bi se bil obdržal prost promet.

Vlada pa hodi z doslednostjo, ki bi bila vredna boljše stvari, svojo pot naprej. Ni dolgo ko se je ustanovila poleg drugih central še centrala za zelenjavo in sadje. Edina posledica, ki se do danes opaža je, da — ni ne sadja in ne zelenjave več!

Res skrajni čas je, da se naredi konec vojnim centralam!

Postavil je na mizo majhno zapečatenosteklenico in vmorno izjavil: „To je plod mojega znanstvenega prizadevanja. Poslal sem tudi poročilo na akademijo znanosti in prijavil patentnemu uradu svojo iznajdbo, da ostane za vse čase moja duševna last ta znanstveni izum, ki bo preobrazil vse narodno gospodarstvo in bo pokazal človeškemu rodu nova pota v stremljenju po neskončnem napredku.“

Ko se je poleglo stremenje, se je oglasil Čočev Nacek in izpregovoril: „Pa ga je tako malo! Jaz sem mislil, da ga bo vsaj nekaj litrov!“

„Tudi barva ni prav bela“, je pristavil drugi.

Na vse to je dal profesor Vsezna zadovoljiva pojasnila.

„Ali je pa stvar tudi za piti?“ je še pripomnil Čočev Nacek, ki je bil vedno opozicionalnega mišljenja, ker je bil z županom skregan, in je sploh kazal malo razuma za znanstvene pridobitve.

„Pa poskusi!“ je dejal predsednik zborovanja.

„Jaz že ne prvi“, se je odrezal Čočev Nacek. „Naj drugi prej poskusi!“

Zborovalci so se spregledali in sumljivo svoje oči obračali na steklenico in na gospoda profesorja.

„Kakor izvolite razbrati iz kemične analize, je ta tekočina popolnoma neškodljiva,“ je razlagal prof. dr. Slavomir Vsezna.

„Naj pa prvi poskusi gospod profesor!“ je dejal Čočev Nacek, ki je bil odločen, tudi to pot tirati opozicijo do skrajnosti.

Profesor dr. Vsezna je nato izjavil, da to ne odgovarja znanstvenim metodam, ampak da se za poskušnjo izberó od znanstvenikov vedno živali.

Po daljšem premišljevanju se je sklenilo, da se bo z dr. Vsezna izumom pitala mačka, ki jo bodo opazovali v to določeni javni organi in bodo o uspehu vedno poročali.

„Kdo da mačko v ta namen občini na razpolago?“ je vprašal predsednik.

„Jaz že ne“, se je zopet odrezal Čočev Nacek.

Vsi so odkimavali in nihče ni hotel posoditi svoje mačke.

Slednjič se je sklenilo da se kupi mačka na javne stroške, in se plača naprej po maksimalni ceni, veljavno za srednje

goveje meso. če bi pa nihče ne hotel dati mačke prostovoljno, se bo s silo rekvirirala pri onem posestniku, pri katerem se dožene, da ima mačko, ki bi jo mogel pogrešati, ne da bil vsled tega ogrožen obstoj njegovega gospodarstva. V ta namen se imajo vse mačke popisati in posebna komisija bo določila žival, ki se ima podvreči poskušnji.

Izdala se je v ta namen posebna naredba in razglasila na običajen način. Poskusna žival je prišla v laboratorij in pitajo je profesor Viktor Slavomir Vsezna z umetnim mlekom po vseh pravilih visoke znanosti.

V par dneh je mačka poginila. Ko so naredili račun, se je dognalo, da stane liter umetnega mleka 2.398 K 27 h. K temu je prišteti stroške za nakup mačke po uradnih cenah in zamudo časa vseh velmož, ki so se pečali s to akcijo za ljudsko prehrano. Od tega je pa zopet odšteti zamudo časa profesorja doktorja Slavomirja Vsezna, ker ni on pravzaprav nič zamudil, ampak je izvrševal le svoj važni posel, za katerega je itak nastavljen in plačan.

(Dalje prihodnjič.)

Ovaduštvo in podobne reči.

Iz zgodovine zadnjega časa.

III.

To in sledeča poglavja naj bodo posvečena spletkarijam zoper kranjsko deželno avtonomijo, ki tvorijo najumazanejšo stran naše domače zgodovine v vojnem času.

Kranjska deželna avtonomija je edina, ki je trdna slovenska posest. To bode nekterim v oči; še bolj pa, ker je ta avtonomija lepo urejena. Odkar je stopil na čelo sedanji deželni glavar, je s svojimi zvestimi sotrudniki uredil deželne finance in prejšnji primanjkljaji so se spremenili v prebitke. — Kranjska dežela ima eno najboljšo urejenih samoupravnih gospodarstev. — To bode v oči in izzivlja — zavist. Zato „proč s kranjsko deželno avtonomijo“ — tako so sklenili izvestni krogi in so se takoj lotili „plemenitega dela“ z orožjem laži in premetenega ovaduštva.

Točka, na katero so se oprli je bilo poveljstvo jugozapadne fronte, ki je bilo v tistih časih vsegamogočno na Kranjskem — vsaj tako so računali poštenjaki, ki so delo vzeli v roke. — Vzbuditi zanimanje poveljstva jugozapadne fronte za odpravo kranjske avtonomije je bilo prav lahko.

Deželni glavar in njegov zvesti sotrudniki so imeli na sebi velik madež: držali so s kmetom pri rekvizicijah in ga branili, kadar je to zahtevala pravica in blagor dežele. — Zlasti je stal v ospredju deželni glavar, ki se ni prav nič bal, povedati vsakemu v brk, kar mu je šlo, če je bilo treba braniti življenske interese kmetijstva v deželi. To samoobsebi umevno stališče zastopnikov dežele, se je slikalo pri poveljstvu južnozapadne fronte kot „militärfeindlich“, kot „sovražno vojaštvu“. S tem je bilo na tem važnem mestu ustvarjeno ugodno razpoloženje za druge „novice“. O teh prihodnjic.

Naši nasprotniki.

Z dežele se nam piše: Razburjenje, ki je bilo nastalo po ustanovitvi slovenske kmečke stranke v ljubljanskih kavarnah in uredništvu „Slovenca“, se je razširilo po vsej deželi. In sedaj je vse, kar ne soglašajo s programom slovenske kmečke stranke, na nogah, da zatre gibanje za kmečko stranko. Najživehneje je v okrajih, katerih poslanci so se izjavili za kmečko stranko. Glasilo katoliške tiskarne je izdalo geslo, in sedaj agitirajo po okrajih proti „izdajalcem“, „odpadnikom“, „nemškutarjem“ ... V številnem tropu se drenjajo stari naši nasprotniki iz prejšnjih bojev poleg mladih gospodov, ki čisto nič ne vedo, kako je bilo še pred 15 ali 20 timi leti; osebni nasprotniki — in kdo jih nima, kdor kaj dela! — si podajajo roke k osveti, ter se družijo z nedoraslo mladino, ki se še ni otrsela šolskega prahu, ki pa vendar širokoustno daje smer in beleg najnovejši politični struji v deželi. Vsej tej družbi pa prednjačijo čestihlepne, mandatov lačne osebe, ki ne morejo pričakati vsaj politične smrti sedanjih mandatov in mislijo, da je sedaj, ko je javno mnenje prenasličeno s sumničeni, predsodki, lažmi in podtikani, prišel tisti tako težko pričakovani in zaželjeni trenotek, da se zaženo na konja. Celo liberalcem stiskajo roke in jim razgrinjajo svoja srca polna sovražstva do kmečke stranke in njenih mandatov. Na one preizkušene bojivnike duhovniškega stanu, ki so leta in leta agitirali in trpeli, da so organizirali slovenskega kmeta in ki se sedaj navzlic pritisku nočejo vdeleževati gonje proti kmečki stranki, zro pomilovalno, ako ne zasmehljivo. Gospodje sobojevniki! Vse vaše delo ni nič! Težave in skrbi, ki ste jih imeli — go-

spodje, niso imena vredne. Boji z verskimi in narodnimi nasprotniki — neumnost. Vaše gmotne žrtve — to ni vse nič! Vi molčite! Vi ne smete imeti svojega mnenja! Uklonite se vsaki izkušeni mož in politikov kakor so n. pr. urednik „Jugoslovana“, ki je šele maja meseca napravil izpite. Modrost zajemajte v pisanju „Slovenca“, v katerega pišejo osebe, ki še niso izvršile svojih študij, pa vendar izrekajo najzrelejše sodbe. Te poslušajte, pa boste imeli mir! Toda s kmečko stranko! Bog vas varuj! Stranka je katoliška in slovenska. Zato le po nji! Kmečka stranka! Kaj naj počno ž njo gospodje profesorji in uradniki. Zato proč ž njo. Kmet naj se politično utopi! Niti toliko pravde ne bi smel imeti kakor jih ima tistih pet delavcev Moškrčeve slovenske demokracije. To hočejo ljudje, ki vodijo Kalanovo stranko, ljudje, ki nasprotujejo kmečki stranki. Kmet ne imej nobenih pravic! Pa ne samo to! Tudi resnice ne sme izvedeti! Vidite, tekem zadnjih let se je nagromadilo proti vodstvu bivše S. L. S. vse polno predsodkov. Polno izmišljotin kroži med ljudmi. Gorostasne laži se prodajajo za čisto resnico, je ni umazanosti, ki bi se ne podtaknila znanim osebam. Vsa javnost je zastrupljena. V takem ozračju dozoreva potem setev naših nasprotnikov. Dokler se je širila zlobnost samo v ožjih krogih, se je še potrpelo, a potem, ko so tudi glasila Katoliške tiskarne odprla svoje predale lažnjivcem in obrekljivcem in je bila nevarnost, da vse okužijo, se je moralo nastopiti z novim listom z „Resnico“.

Pošten človek se je v danih razmerah moral razveseliti lista, v katerem bo mogoče nastopiti proti varanju in zavijanju. List je izšel. Oster je seveda kakor je resnica sama „ki v oči kolje“. Nasprotni niso samo vsi ljubljanski časopisi, naj izhajajo v katerikoli tiskarni, proti listu niso samo tisti, ki so krivi, da se je bivša S. L. S. razbila, proti „Resnici“ so na nogah vsi, ki se boje, da bi slovensko katoliško ljudstvo zvedelo resnico. Zato po nji in tistih, ki razširjajo list in proti njim, ki ga priporočajo! Socijalno demokratsko in liberalno časopisje puste popolnoma v miru, njih sveti boj velja samo „Resnici“. Žali Bog se dobe tudi osebe, ki hočejo veljati za pravične, ki so obsojale izvestno gonjo, ki pa vendar niso zadovoljne z listom. Preoster je! Preveč polemiziral! Izpodtikajo se ob malenkostih. Skratka iščejo dlake v jajcu, samo, da dobe vzrok odklanjati „Resnico“.

Pa vse to bomo premagali. „Resnica“ nam bo trebala pot po goščavi predsodkov, bo lažnjivcem in obrekljivcem za petami, ne bo pustila, da bi kmeti stan zavajali na pota, ki ne morejo koristiti ne kmečkemu stanu ne narodu.

Slovenski katoliški kmet naše dežele naj ima svojo politično in gospodarsko organizacijo, kakor jo imajo kmetje drugih narodov. dovolj dolgo je bil samo privesek dragih stanov. Kmečki stan ima v naši deželi ogromno večino, zato pa naj ima vsaj tisto pravico, kakor jo ima peščica delavstva, pravico do svoje lastne politične organizacije!

Utrinki.

Piše Janez Deželan.

Zadnji moj članek ljubljanskim krogom pripisujejo neke mons. Lampetu ali Šusteršiču! Cudno! Ko so se v „Slovenca“ prvič kregali z „Resnico“, se je nekdo pobahal, da pozna slog teh dveh gospodov, no sedaj pa dokaže, da ga ne pozna, ker sicer bi jima mojega članka ne pripisoval.

Razdiralci nekdanje S. L. S. — mladini — govore in pišejo, da hočejo v novi S. L. S. voditi in poživiti le katoliško politiko; da jim je šlo le za to pri njih boju proti večini

nekdanje stranke, da v njej popolnoma prodro katoliška načela in da niso namerali razbiti stranke. K temu par utrinkov modrijana — deželana.

Bilo je poleti leta 1916. V Kamniškem okraju so imeli mladini sestanek. Na njega je zašel tudi neki mlad gospod, ki je prišel domov ves navdušen za mladinsko stvar. Pri njegovem župniku se je takrat mudil neki monsignor, star, častljiv gospod tuje škofije. V pogovoru o sestanku mladinov pravi mladi gospod dobesedno: Slovenska ljudska stranka bo prenehala. To je govoril v taki zvezi, da se je videlo, da so o tem na sestanku govorili, ali da je vsaj on dobil ta utis, da mora priti do tega radi „mladinskega“ gibanja. Župnik, star delavec v božjem in narodnem vinogradu ga začuden vpraša: „Kako pa to? Zakaj pa? Kaj pa loči nas in vas?“ Mladi gospod na to: „Mi stojimo na stališču načel katoliških shodov, mi hočemo, da se naša politika vrši po čistih katoliških načelih.“ Župnik: „Saj mi smo ravno za to, kaj nas potem loči?“ Mladi gospod odgovori: „Tega pa ne smem povedati; je rekel A. B., da moramo molčati. Vsa naša politika zadnjih 25 let je bila za nič.“ Gospod monsignor de na to: „Kaj boste vi to govorili, saj ste morda komaj 25 let stari.“

Če bi kdo potreboval priče za to, so na razpolago! Dogodek sam zadosti jasno govori tistim, ki hočejo kaj misliti. Stranka je za nje že takrat nehala — loči nas pa ne hrepenenje po katoliškem prepovedu, ampak nekaj kar se ne sme povedati —!

Sedaj pa še en utrinek o „čisto katoliški“ politiki nove Kalanove stranke: Na shod zaupnikov nove S. L. S. so iz sosedne župnije povabili hudega liberalca in drugega moža, ki ga otroci tujih hiš na cesti pozdravljajo z imenom: „oče“. — In iz neke druge župnije je prišel na tisti shod mož, ki nikdar ne naredi križa, ki je nekdanj govoril najostudnejše reči o našem škofu —! Zadnjič mi je pravil neki vojak, da so med njimi za ta shod zaupnikov agitirali najhujši liberalci —! Naši ljudje se začudeno izprašujejo, kako to, da ti „čisti“ sedaj preklinjajo svoje nasprotnike, da jih zmerjajo z izdajalci, podkupljenci itd. — Kaj to katoliška vera pusti?

In še en utrinek! Na tistem shodu so nosili veliki zvonec ljudje, ki so na nekrščanski način igrali teater v javnem lokalu, da so sramotili druge, ki po gostilnah z liberalci javno blatijo duhovnike, ki so govorili, da si bodo roke umili, ko bodo še kdaj dali roko duhovniku, ki na nekrščanski način zmerjajo krščanske brate —! Ljudje božji ne blatite katoliškega imena! Ne zlorablajte ga v nečedne gonje, ker sicer ljudstvo izgubi ves čut za to, kaj je krščansko in kaj ne!

V „Vzajemnosti“ nekdo na nevzajemni način zavija dejstva o resolucijah 150 duhovnikov, ki so jih ti pred leti izročili Šusteršiču glede verskega življenja strankarjev. O tistem sestanku samo en utrinek. Neki duhovnik je takrat spraševal ljubljanske gospode: „Zakaj pa gre pravzaprav?“ In dobil je odgovor: „Kreka hočejo vreči!“ In glavna ost — današnjega poglavitnega mladina razdirača — je bila takrat naperjena — kakor smo takrat sodili — proti možu, ki je vodil sedaj shod zaupnikov mladinske S. L. S.!

A, tako se dela za prenavljanje verskega strankarskega življenja! Gospodje, tam okrog „prenovljene in očiščene“ stranke, kaj nas imate res za tako omejene, kakor da bi ne znali misliti par dni nazaj?!

Dopis z dežele.

Kako ropota in se repenči „Slovenec“ proti dr. Šusteršiču in „Kmečki stranki!“

Celo državnemu pravdniku se je videl presiten, da ga je 8. januarja pošteno pobelil. Boj med dvema katoliškima strankama naj bi „Slovenec“ prepustil „Resnici“ in „Jugoslovanu“, on bi pa moral biti strogo nevtralen. Človeku se že gnjusi, če mora dan za dnevom v „Slovenču“ požirati neokusne napade na naše v boju za narod osivele može.

Kdo je razbil stranko? Ali ne 6 državnih poslancev Kranjske, ki so zavrgli vsako disciplino in so volili v delegacijo drugače, kot je sklenil izvršilni odbor S. L. S. in celo vodstvo. Za to kršenje pravil stranke in discipline „Slovenec“ nima nobene graje, ampak pohvalo. „Slovenčev“ profesor cerkvenega prava je dal odvezo vsem tem poslancem. Toda s „Slovencem“ v roki bomo na volilnih shodih razložili našim kmetom, da ne bodo volili poslancev stranke, kateri se sklicujejo nato, da poslanec ne sme sprejemati nobenih naročil od svojih volilcev.

In „Slovenčevi“ napadi na dr. Šusteršiča zavoljo shoda v „Unionu“ 1914. Ali ni bil morda umorjeni Franc Ferdinand tisti Habsburški knez, ki je tako toplo se zavzemal za nas Jugoslovane? Srbija in njena zločinska banda je hotela Avstriji oropati Bosno in Hercegovino. V „Unionu“ smo dali zato duška svojemu ogorčenju in smo vsi ploskali dr. Šusteršiču.

Kaj pa z deklaracijo? Za njo smo gotovo vsi. Toda „Slovenec“ sam najbolj kompromitira deklaracijo, ker tako s slastjo ponatiskuje poleg izjave za deklaracijo tudi tiste neokusne napade na „izdajalca“ Šusteršiča in Jakliča. Veliko večji rešpekt bi imela vlada pred voljo Jugoslovanov, če bi to izginilo. Ti napadi pa dajejo vladi misliti, da je gotov del Slovencev proti deklaraciji. Kako pa je to dragi „Slovenec“, da na to dejstvo tako molčiš, da sta „izdajalca“ Šusteršič in Jaklič glasovala v državnem zboru proti dualizmu, 6 levov — junakov je pa manjkalo v tem vzornem jugoslovanskem klubu?

Zdaj pa še malo za nas kmete težkem pojmu, maksimalen in minimalen program. Baje je dr. Šusteršič rekel, da je deklaracija z dne 30. maja naš maksimalni program. Ali je to greh? Jaz mu dam čisto prav! Ako to dosežemo, kar hoče deklaracija, dobimo vse, kar želimo, svoje državno telo, svojo vlado, sploh vse pod žezlom Habsburžana. Kaj pa še hočete? Povejte no, kakšen je pa Vaš maksimalni program. Dr. Lovro Pogačnik je v „Unionu“ odločno odklonil Šusteršičevo razlago o maksimalnem programu, dekan dr. Kržišnik je pa stavil res smešno resolucijo, da ni majniška deklaracija naš maksimalni program. Gospodje, kaj pa hočete?! Samo dvoje je mogoče, ali je bil Vaš namen spet dati brco dr. Šusteršiču, ali je pa Vaša izjava v deklaraciji „pod Habskurškim žezlom“ hinavska, kajti če še več hočete, je edino mogoče izven Avstrije to izvesti:

Še nekaj! Vedno se povdarja, da je „Resnica“ Šusteršičev list. Proti temu moramo protestirati, „Resnica“ je list kmečkih posestnikov, ne pa njegov ter ima samo toliko pri listu, kot nas eden. Da spet ne bode dr. Šusteršiču očitali tega dopisa, Vam povem, da dr. Šusteršič in dr. Lampe prav nič ne vesta, če se piše danes ta dopis, torej bode že morali se spraviti nad kmečkega posestnika z dežele.

Jugoslovansko vprašanje.

Hrvatsko-srbska koalicija, na Hrvaškem vladajoča stranka, še dosedaj ni dala glasu od sebe glede jugoslovanskega vprašanja. Tisti ljudje, ki besno napadajo dr. Šusteršiča in Jakliča, ki sta vendar poštena pristaša jugoslovanske deklaracije,

niso tega nič zamerili hrvatsko-srbski koaliciji, ampak so molku to razlagali kot znamenje posebne državniške modrosti, češ da si koalicija kot vladajoča stranka ne sme stališča izpodkopati pri Mažarih.

Sedaj se pa zdi, da bo tudi koalicija morala vendar pokazati, ali je tič ali je miš. Mažari zahtevajo od nje, da se naj izreči proti jugoslovanski deklaraciji, a en del zahteva, da se izreče za deklaracijo. Od tod notranja kriza v koaliciji.

Srbi še niso pokazali javno svojega stališča. Oni bi združenje pozdravili samo, če bi dobili nadvlado nad Hrvati v smislu velesrbskega programa. Sicer pa Srbi boj med Hrvati podpirajo od svoje strani ravnatoko, kakor liberalci z največjim veseljem vlivajo olje v ogenj, ki je nastal med nekdanjimi pristaši Slovenske Ljudske Stranke, ki so jo Kalanovi mladini razbili.

Med Hrvati je predlagal dr. Milobar formulo za združitev. On pravi: Program čiste stranke prava, ki zahteva združitev Slovencev in Hrvatov na podlagi hrvatskega državnega prava, je v splošni jugoslovanski deklaraciji, ki obsega tudi Srbe, zapopaden kakor del v celoti. Zaradi tega nima smisla, da se pristaši enega ali drugega nazora preganjajo, ampak naj skup potegnejo proti Mažaronom. Saj oni so skupni sovražniki obojih. Komur je res do tega, da Jugoslovani kaj dosežejo v sedanjem položaju, res ne more kaj drugega želeli.

Ententa čudna prijateljica Jugoslavije. — Jugoslavija brez Trsta in morja. V socialno demokratskem „Napreju“ je nedavno dr. H. Tuma prinesel to-le:

„V svojem članku št. 127 „Napreja“ sem navajal odstavek iz dela „The Southern Slav Question, by R. W. Seton-Watson, London 1911“, ki se tiče njegovega stališča glede jugoslovanskega vprašanja in Slovencev. Iz tega citata izhaja, da za Watsona Slovenci med Nemci, Madjari in Italijani zavzemajo tako važen gospodarsko političen geografičen položaj, da nikakor ne morejo priti v poštev in ni misliti, da bi evropske velesile pripuščale, da slovenski teritorij od deli navedene narode in države od Trsta in Jadranskega morja. Opozorilo se me je sedaj od slovenske nacionalno-radikalne stranke, da je Seton-Watson tekom vojne izpremenil svoje stališče glede tega vprašanja. V svojem delu „La Question sud-slave dans l'Empire des Habsburg“ je leta 1912—1913 pisal: „Pri jugoslovanskih narodih se je pojavil nov duh. Velike zmage njih bratov na Balkanu so znamenito dvignile njih nacionalno čuvstvanje in ideja skupnosti je zavladala nad skoraj vsemi, Srbi, Hrvati, Slovenci. Od Kranjskega gorovja do Kotorskega zaliva, od Temeškega Banata pa do otali hrvatske diha ena sama duša ... in kar je najbolj spomina vredno, pri kmetih bolj nego med omikanim svetom ... Demokratičen voditelj, ki je smatral militarizem za največjo šibo tega veka, govori vneseno o sveti vojski ... katoliški škof pozdravlja osvojitev Kosovega polja po Srbih ... pred vsem pa mladina neče več govoriti o starih in revnih strankarskih sporih, ampak propoveduje tesno združitev vseh Jugoslovanov navdahnjena z narodnim duhom, videč borbo za svobodo in edinstvo“. Leta 1915 pa piše: „Edinstvo Jugoslovanov je eden živitnih problemov te vojne in ustanovitev močne jugoslovanske države, ki temelji na edinstvu vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev bo najsigurnejše jamstvo miru na jugo-vzhodu Evrope. Jugoslovani so naši naravni zavezniki proti nemškemu navalu in zaradi tega je v korist in dolžnost Velike Britanije, da sočini pri udeleževanju njih zahtev“. Francoz Lanux, ki komentira članek Seton-Watsona, dostavlja temu: „Te misli so učinek dolgih premišljevanj, napredujočega duha, ki vodi odličnega pisatelja

od trializma do mnenja, ki je tudi naše“.

Po želji iskrenega politika objavljam tudi te skromne vrstice, iz katerih seveda prav nič ne sledi, da je Seton-Watson izpremenil svoje stališče glede Slovencev in Trsta. Gorenji stavki bi imeli sploh pomen, ako bi se Seton-Watson izrekel ne le splošno sočustveno v prilog edinstva Slovencev, Hrvatov in Srbov, ampak bi bil adrijanski problem tako od strani jugoslovanskega kakor italijanskega vprašanja dovoljno preciziral. Ker Seton-Watson tega ni storil, njegov citat v glavnem njegovem delu iz leta 1911 še vedno drži. Sicer pa je bodočnost tako nesigurna, da ne odločajo posamezna mnenja, pač pa realne sile, ki se danes bore ob Adriji za prvenstvo. Žal, da moram dostaviti, da v tej borbi igra slovenski narod docela pasivno vlogo, dočim je vloga Hrvatov in Srbov precej nestalna in še danes nejasna. Ako sem ugodil brez pomisleka želji političnega nasprotnika, pa si ne morem kaj, da bi ne stavil vprašanja: kako je to, da se o jugoslovanski deklaraciji iz krogov slovenskega razumnštva piše malo ali nič stvarnega in se cel problem zakriva z nekim zgolj sentimentalnim tokom med slovenskim ljudstvom? Dr. H. Tuma.

Izra kulls. „Slovenski Narod“ je te dni — brez opombe — po „Az Estu“ priobčil naslednjo vest: Predsednik jugoslovanskega odbora dr. Trumbič je poslal srbskemu prestolonasledniku Aleksandru brzojavne čestitke k rojstnemu dnevu. Na te čestitke je odgovoril prestolonaslednik z daljšo zahvalno brzojavko, v kateri pravi med drugim: Globoko me je ginil Vaš pozdravni telegram, v katerem izražate meni kot bodočemu vladarju Srbije, Hrvatske in Slovenije svoje čestitke. Ne dvomim, da naši zavezniki znajo ceniti nadčloveški napor, ki ga je naša rasa v tej vojni razvila. — Menimo, da bi vse slovensko časopisje enodušno in odločno moralo obsoditi taki brzojavki. Kaj pomeni molk? G. Andrej Kalan naj bi vendar v takih slučajih z isto gorečnostjo posegel vmes, s katero daje na razpolago papir K. T. D. za laži proti dr. Šusteršiču.

Iz razkolne cerkve.

Iz Rusije prihaja važna vest, da je revolucija zopet poživila ruski patriarhat. Vzhodni slov. narodi so bili po carigranskem odpadu od rimske katol. cerkve potegnjeni v verski razkol. Sovrašтво proti papežu se je z največjim strahovanjem gojilo tudi med Slovani. Rusi so imeli svoje razkolne patriarhe do Petra Velikega, ki je samega sebe proglasil kot verskega poglavarja in je patriarhat odpravil ter vso cerkev postavil pod uradniško državno vlado. Ko so revolucionarji vrgli carstvo, je s tem padla tudi carska državna cerkev. Demokracija je segla tudi na cerkveno polje, in samo naravna posledica revolucionarnih načel je bila, da se je tudi cerkev osamosvojila uradniške nadoblasti na podlagi samoodločitve in ljudovlade. V Moskvi so izvolili sedaj novega načelnika razkolne cerkve, in čez dvesto let je zopet oživel razkolni ruski „papež“ v osebi patriarha Trifona.

Ta dogodek bo za cerkveno življenje razkolnih Slovanov velikega pomena. Pravoslavje se bo s pomočjo revolucionarnih demokratičnih načel poživilo in ta ideja bo med svobodomiselnimi pristaši drugih slovenskih narodov zbadila sorodne težnje po nacionalnih cerkvah, kakor nam jih zgodovina dovolj navaja tekom stoletij tudi med raznimi zapadnimi narodi. Saj je znana stvar da se svobodomiselni življi radi poslužujejo narodne ideje, da ž njo razjedajo in razkrajajo cerkveno življenje. Ker je med zapadnimi Slovani dovolj takih elementov — po-

mislimo le na husitskega duha, ki še sedaj krepko živi na Češkem — ni izključeno, da bo ta demokratično razkolna ideja tudi segla med druge slovanske narode. Ni še dolgo, kar se je pri nas razvijala pravoslavna agitacija, in duh časa je ravno sedaj jako ugoden, da podobne težnje zopet najdejo ugodna tla za agitacijo. Vzrok prvemu razkolu ni bil verski, ampak političen, in v podobnem času živimo tudi sedaj. Odgovorni cerkveni krogi naj bi pazili, da ohranijo resnico neoskrunjeno tudi v sedanjih zmedah!

Mirovne vesti.

Ukrajinska korespondenca poroča: V Solunu se je vršil srbski kronski svet, ki je sklenil vojsko končati in uvesti mirovna pogajanja. — Vest je sicer nekoliko neverjetna, za Srbijo bi bil pa ta korak v sedanjem trenutku edino koristen.

Uradno in poluradno italijansko časopisje je spremenilo pisavo. Doslej je italijansko časopisje odklanjalo vsako možnost miru, dokler ne zmaga ententa. Zadnje dni pa že piše o miru, ki napravi spravo med vojskujočimi se državami, seve zahteva popolno uresničenje italijanskih narodnih teženj. Italija bi prav storila, ako svoj pohlep po Trstu opusti. Trsta ji Avstrija ne da, pa tudi od entente ga ne bi dobila. Ako pa Avstriji vrne beneško Slovenijo, utegne nekaj dobiti.

Najvišji ruski vojskovodja Krylenko je izjavil, da je zopetni pričetek sovražnosti od ruske strani iz tehniških vzrokov nemogoč. Ruski sovjet je z veliko večino odklonil predlog, ki je zahteval naj se zbere za slučaj, da se mirovna pogajanja izjalovijo, veliko armado prostovoljcev, ki naj prične novo vojsko. Trockij je ostro nastopil proti francoskim častnikom, ki so za entento delovali na Ruskem.

Amerika je ustavila pošiljatve premoga na Francosko in je Francoska sedaj navezana le na svoj premog.

Dnevne vesti.

Naročniki, potrpite! Poštni hranilnici je zmanjkalo papirja, zato naših položnic še ni natisnila. Takoj, ko jih dobimo, jih priložimo.

Trdovraten molk. — Poročali smo, da je pri odločilnem glasovanju v državnem zboru o ogrski nagodbi dne 5. decembra manjkalo šest poslancev „Jugoslovanskega kluba“. Poleg te šestorice je manjkal tudi poslanec Tresić-Pavičić in da je res kar se trdi, da je že novembra meseca vstopil nazaj v „Jug. klub“, tedaj je manjkalo sedem klubovih članov (izmed 30). A „Slovenec“ o tem trdovratno molči. Pred glasovanjem pa ni mogel zadosti vpiti in sumničiti vsakega, ki bi se umaknil glasovanju. Rekel je, da tega ne bo, pri tem se bo vedelo „koliko je pri njem ura bila“. Sedaj pa naenkrat tajinstven molk. Kaj to pomeni? **Kolika je bila ura?** Ali je taka opozicija smatrati kot resna? Od „Českega svaza“, ki šteje 97 članov, je manjkalo samo 6 poslancev! Gališki rusini pa (ukrajinci), ki brojijo 24 poslancev, so se vsi glasovanju umaknili. — Nagodba je bila sprejeta z 188 glasovi zoper 166 — če bi bila pa cela opozicija do zadnjega moža glasovala, bi bila nagodba odklonjena z 203 opoz. glasovi zoper 188 vladnih glasov. — O vsem tem pa volilci ne bi prav nič izvedeli, da ne bi bilo „Resnice“!

„Domoljub“ se je že začel kregati z „Resnico“. Da boste kmetje vedeli, odkod to prihaja, vam povemo, da je sedaj urednik „Domoljubov“ ravno tisti prelat Andrej Kalan, ki je tudi kriv, da je „Slovenec“

tako žalostno propadel. Ta Andrej Kalan je proti postavno predsednik Katol. tiskovnega društva in že četrto leto ni sklical občnega zbora. Prejšnji urednik „Domoljuba“ se je rajši odpovedal, kakor bi se udal pritisku, da bi proti svoji vesti pisal, sedaj se je pa prelat Andrej Kalan sam polastil Domoljuba, ne da bi odbor tiskovnega društva kaj vprašal. Bodite pripravljeni, kmetje, da se bo odslej „Domoljub“ vedno z „Resnico“ kregal. Pošljite ga prelatu Kalanu nazaj, ker prelat Kalan je kriv vsega razdora v bivši Slov. ljudski Stranki in je najhujši nasprotnik Kmečke stranke.

Kje je dr. Korošec? V Kostanjevici je bil napovedan shod, na katerem je imel govoriti poleg poslanca Hladnika tudi dr. Korošec. Ker je bil poslanec Hladnik izjavil, da iz dr. Koroščeve jugoslovanske politike najbrže nič ne bo, je bilo jako zanimivo izvedeti, kaj bo rekel tu dr. Korošec. Ta pa je naznanil zborovalcem, da ne utegne priti. In mi smo prišli ob tako težko politično razodetje. Ali ni žalostno, da je v tem času slovenska politika v takih rokah?

Kmet in politika. Vsi narodi imajo svoje kmečke stranke, ki si stavijo zlasti v sedanjem času, ko prihajajo na dan najvažnejša gospodarska vprašanja, posebno nalogo, braniti kmečki stan. Ali naj bo to zabranjeno samo slovenskemu kmetu, ki je bolj kakor vsak drugi navezan na svojo lastno moč? Te pravice mu nihče odrekati ne sme, in zlasti s stališča katoliške politike, ki ima kot glavno načelo združevanje stanov na krščanski podlagi, je še posebno želeli, da se taka organizacija tudi krepko izvede. To je popolnoma v smislu navodil pok. sv. Očeta Leona XIII. Ali se naj prepusti svobodomislec, da se oni polaste kmečke organizacije? To v premislek onim, ki še sedaj jasno ne vidijo!

Interpelacije. Kadar ta ali oni poslanec želi volilcem pokazati, da je kaj zanje „storil“, pri tem pa se izogniti vsakemu trudu, napiše „interpelacijo“. Taka interpelacija se natisne v časopisu, ki je dotičnemu poslancu na razpolago, volilci jo berejo — in s tem je stvar opravljena. Pa še ne čisto. Taka interpelacija se natisne tudi še v stenografičnem zapisniku državnega zbora. Tam se naberejo kar na kvintale teh interpelacij. Včasih tudi minister na interpelacijo odgovori — toda tega odgovora volilec nikoder ne bere v časopisu. Njegova duša je pomirjena, ko bere interpelacijo svojega poslanca in če je sestavljena povrh še v „odločnih“ izrazih, občuduje dobroverni volilec „pogum“ in „možatost“ svojega poslanca. — Da se pa njegov poslanec naprej prav nič ne zmeni za rešitev stvari same, za katero je interpeliral, tega ponižni volilec niti ne zapazi ne — tako lepo ga „zavije“ časopis, ki služi koristim dotične poslanske struje.

Hudobna „Resnica“. Neimenovan ljubljanski dopisnik v dunajski „Reichspost“ pravi, da je naš list „hudobno urejevan“. Mi pa ne pišemo drugega kot golo resnico, ta pa ne more biti „hudobna“ za nikogar, ki stoji na krščanskem temelju — resnice. — Po tej poti gremo naprej do konca.

„Vzajemnost“ je čuden list, pa ona ima pravico do svoje posebnosti, kakor vsako bitje. Če pa liberalni listi iz nje ponatiskujejo, češ da tako piše glasilo duhovščine, moramo radi dobrega imena slovenske duhovščine proti temu ugovarjati, ker se posebnosti nekaterih posameznikov ne smejo podtikati celemu stanu.

Laži na vseh straneh. V „Slovenskem Narodu“ je priobčil g. R. P. (Rasto Pustostlemšek) „Vljudno vprašanje na g. deželnega glavarja dr. Šusteršiča, ako mu je

znano, da-li je res izišla ovadba proti njemu iz deželnega dvorca in ako je istinito, da je dež. glavarju znano, kdo je podpisal dotično ovadbo. Vprašali smo g. dež. glavarja in lahko čisto kratko odgovorjamo: Če je kdo g. R. P. kaj takega trdil in naj je bil to kdorkoli, se mu je s ponovnim namenom — zlagal.

Sleparjenje s podpisami. V „Slovencu“ se berejo dan na dan številne izjave s strupenimi dostavki in zraven: sledi 100, 200, 300 ali še več podpisov. To je navadno sleparjenje. Iz mnogih krajev izvemo, da se podpisi od ljudi izsiljujejo z napačnimi pretevezami. Govori se jim, da se gre za mir, ali za škofa, ali za Jugoslavijo ali za papeža itd. Vmes pa brezvestni sleparji vtikajo napade na dr. Šusteršiča in vdanostne izjave za Jugoslovanski klub. S slepljenjem in terorizmom se izsiljujejo take izjave, ki niso preračunjene na nič drugega, kakor na zapeljevanje javnosti. Je res sramota, kako se dobra stvar narodnega zedinjenja zlorablja v grde namene od ljudi, ki jim na narodnosti kakor se iz tega razvidi, ni nič ležeče, ampak jim gre za čisto druge namene. Ustanovitelji Kat. tiskarne bi se v grobu obrnili, če bi to videli.

Neprevidne besede. Nekateri poslanci govore sedaj na shodih tako, kakor bi ne govorili, ako bi vprašali pamet in ako bi — spoštovali ljudstvo, ki nima imunitete. Poslanec dr. Ravnihar je na shodu v Ljubljani dejal: „Od 30. majnika poznamo samo eno veleizdajstvo, to je izdajstvo nad lastnim narodom“. Da bi se poslanec dr. Ravnihar oziral kaj na cerkev, tega nismo pričakovali, saj je poslanec dr. Ravnihar, ki vodi sedaj z „Jugoslovanskim klubom“ g. Andreja Kalana, l. 1912 glasoval za razpoko, čudimo se pa vendar besedam, ki niso v prid našim narodnim zahtevam, ker so ravno tako neprevidne, kakor so bile v „Slovencu“ debelo podčrtane besede dr. Koroščeve, s katerimi je grozil, da bodo naši vojaki revidirali svoj program proti državi. S takimi besedami se ne dela za uresničenje naših narodnih idealov v okvirju habsburške monarhije, ampak se jih podira. Kdo, ki je bil izvoljen na program stare S. L. S. in je ostal zvest staremu njenemu programu more iako početje odobravati?! S takim besedenjem, s tako pisarijo se našemu narodu v par trenutkih več škodi, kar bi mogli zanj resni moške v letih dobrega napraviti.

Kje je pes pokopan? Znani koroški rodoljub, ki služi sedaj cesarja v vojaški suknji in ki je za svoj narod že mnogo pretrpel, se je ob svojem obisku v Ljubljani zanimal za naše strankarske razmere. Obiskal je svojega prijatelja starina, s katerim sta napravila prijeten izlet. Ob zlati goriški kapljici mu je starin razvil svoje nazore. Drugi dan je koroški prijatelj šel med mladine. Potegnili so jo cel večer, celo noč do ranega jutra. Zvečer je prišel koroški rodoljub zopet k prijatelju starinu. Po večerji je prižgal svalčico in odkritosrčno dejal: „Sedaj pa že vem, kaj je vzrok Vašega prepira. Vi upate v zmago Avstrije, mladini pa v zmago entente. Tukaj je pes pokopan.“ Starin je mirno odgovoril: „Res, tukaj je pes pokopan.“

Občina Žiri je po svojem gospodarskem svetu v zadevi prehudih rekvizij odposlala brzojavko za odpomoč dež. glavarju dr. Šusteršiču, ministru Žolgerju in „Jugoslovanskemu klubu“. Deželni glavar dr. Šusteršič je na Dunaju osebno interveniral pri ministrskem predsedniku, ter je o tem brzojavno obvestil županstvo Žiri.

Dejanja — besede. Z Viča: V nesreči in pomanjkanju se pozna pravi prijatelj in dobotnik. Deželni odbor oziroma njegov šef dr. Šusteršič je v času svetovne vojske posebno naklonjen naši občini oziroma tukaj-

šnjemu delavstvu. Naj to trditev pribijemo in podpremo s številkami. Lansko leto, ko je zabele najbolj primanjkovalo, je tukajšnji konferenci sv. Antona oddal 1100 kg špeha, katerega je ta po primerno nizki ceni razdelila med 700 delavskih strank. Minulo jesen je župnemu uradu oddal 200 nakaznic, ki jih je razdelil med delavske družine, s katerimi obivajo po dvakrat na teden brezplačno juhe in drobovine. Vsaki teden konferenca sv. Antona 40 strankam razdeli brezplačno mesnih nakaznic, kar znese na leto do 3900 K. Tukajšnjemu zavetišču delavskih otrok je lansko leto dal deželni odbor za 1000 kron suhega mesa in za 1000 K masti. Še zdaj dobiva isto zavetišče brezplačno po naročilu deželnega odbora vsaki teden po 18 kg mesa, kar znese na leto do 5000 K. V zavetišču od tega daru dobiva vsaki dan do 20 bolnikov gorke juhe. Brez pomoči in podpore deželnega odbora, bi pri sedanjih razmerah morali zavetišče zapreti, v katerem dobi oskrbo do 50 delavskih otrok. Režeži, podpiranci se s solzami v očeh zahvaljujejo za prejete dobrote ginjeni, češ da se vsaj kdo briga za nje v teh bridkih dnevih pomanjkanja. Nečuvno pa je, da se dobe ljudje, ki te dobrote in podpore vračajo s črno nehvaležnosijo. In to so tisti, ki na vse grlo vpijejo, da so za ljudstvo, za delavstvo. „Voditelji“ delavstva na čelu jim Miha Moškerc so 26. nov. lanskega leta zbornali v naš „katoliški“ konsum nekatere občinske odbornike ter nekaj najhujših liberalcev in demokratov. Na sestanku so udrihali ter zabavljali čez tiste, katerim je občina dolžna hvaležnost. Najbolj so si pa privoščili seveda g. deželnega glavarja. Sad tega hujskanja je bila „duhovita“ nezaupnica, katero je večina občinskih odbornikov izrekla dr. Šusteršiču. Seveda ta nezaupnica pri treznomiselnih občanih ni najmanj skalila zaupanja do g. deželnega glavarja, ampak ga še bolj cenimo in spoštujemo, ker nam je znano, kaj se je godilo in se še godi v taboru onih ki spletarijo zoper deželni odbor in zlasti zoper dr. Šusteršiča. Vendar smo se bali, da bo deželni odbor iz tega nezaslišanega postopanja občinskih mož izvajal neljube posledice. In res je izvel posledice — krščanskega maščevanja po izreku: kdor tebe s kamenjem, ti njega s kruhom. Te dni je namreč deželni odbor nakazal dva tisoč kron tukajšnjemu pomožnemu odboru kot prispevek za preskrbo stradajočih občanov. Nehvaležneži k vsemu temu govorijo: S tem vrši dr. Šusteršič svojo dolžnost! Dobro — če on spolnjuje svojo dolžnost — potem ga pa ni treba črniti in blatiti med onimi, katerim deli podpore in pomoč. Vsaj toliko ozira imajte napram ubogim občanom, da jim ne odbijete s svojim grajevrednim početjem nadaljnjih dobrotnikov. Zdaj ni čas hujskarij, zdaj je čas s skupnimi močmi delati, da obvarujemo ljudstvo pred pretečo lakoto in njenimi posledicami. G. Miha in drugi „voditelji“ delavstva: Cel čas vojske za prehranitev delavstva niste prav nič storili. Pač pa pisarite in hujskate zoper prave dobrotniki delavstva. Ko bodo naši možje in fantje trudni izdelani prišli z vojske, jim bodo domači povedali, kdo jim je v največji stiski delil kruh in kdo prazne besede!

Kajak ne morem v novo S. L. S. Glasoval sem v dobri veri, v najboljšem prepričanju za razdružitve stare, kompromitirane S. L. S., ker sem videl, da opozicija noče edinosti. Danes sem si to prepričanje še utrdil. Nova S. L. S. je pa še bolj kompromitirana po njenih voditeljih in dogodkih zadnjih tednov. Če bi vstopil v njo, bi s tem odobral vso nekrščansko gonjo, hujskanje ljudstva in prevzel soodgovornost za vse to. Pod to vodstvo in za tako taktiko — ne moremo! Mi smo za sporazumno edinost, imamo pa tudi svojo čast in svoje pre-

pričanje, da se ne pustimo slepo goniti v kako organizacijo. Če bo „Domoljub“ napadal „Kmečko stranko“ — in prišel na stališče „Slovenca“, bo romal v zavitkih nazaj. V sporazumu z mnogimi. Ivan Sacerdos.

Millijoni na jeziku. Iz več krajev se nam poroča, da širijo liberalci in pristaši Kalanove stranke vest, da je dobil dr. Šusteršič več milijonov kron od vlade, da je ustanovil „Kmečko stranko“. Nekateri ljudje res mislijo, da mora biti človek za vse kupljen! Preberite vendar oklic „Slovenske kmečke stranke“! Ali za to bo vlada koga kupila, da ustanovi stranko, ki se hoče boriti proti vsem napakam vladnega sistema? Kako neumni so pač ljudje, ki trosijo take stvari! Seveda, tisti, ki si jo prvi izmislili, stori to iz same hudobije. Zdaj naj le še kdo „Resnici“ nakloni par milijonov iz državne blagajne, ker tako stopa centralam na prste! Jih damo za aprovizacijo!

Le za vtis? Svoj čas je prinesel „Slovenec“ po nekakih hrvatskih novinah vest, da je „Gospodarska Zveza“ kupila dr. Krekovo vilo, kjer hoče napraviti nekak dr. Krekov muzej. Ta vest je popolnoma neresnična in bi se gospodje pri „Slovencu“ prav lahko prepričali, da je to, kar so prinesli čisto navadna raca, ki je to pot priplavala s Hrvatskega. No pa ob času splošnega navdušenja za dra. Kreka napravi taka vest velik vtis, in to je tudi nekaj! — Resnica je temu nasproti, da snuje homski župnik Mrkun društvo pod imenom „Dr. Janez Evangelist Krek“, čegar namen je kupiti dr. Krekovo vilo — pravzaprav vilo Krekove sestre Cilke — in tam prirediti nekak dr. Krekov muzej.

Kar se je Janezek v Evropi naučil, to Janezek v Ameriki zna. Ameriški „Glas Naroda“ ima to le kulturno „Listnico uredništva“: Mr. L. Benedik 2302 Catalpa Ave Brooklyn N. J. ima še v zalogi pravo rdečo škofovo brošuro in jo prodaja po 50 c komad; nadalje ima tudi še „Vodiško Johanco“, ki stane 25 c. Če mu pošljete natančen naslov, boste jih pa sprejeli. — To zopet kaže, da ti ljudje časih obraz spremene, s srcem in duhom pa ostanejo stari. Obraz, ki se je kazal prej v Evropi, se kaže sedaj v Ameriki, pozneje se pa zopet obrne.

Z Rov se bere v „Slovencu“ pritožba da je bila imenovana druga učiteljska moč nego jo je hotel imeti g. V. Odgovor: Ker, se ne sme delati krivica. Tudi g. V. naj bo pravičen!

To naj dokažejo? Kaj? Kdaj so prelomili tisti poslanci zoper katere lete sedaj strašne strele, sklepe katoliških shodov? Nikoli! Katoliškemu politiku takrat zaupajmo, kedar je njihovo katoliško življenje — čisto. V tem oziru pa mnogi, ki mečejo zdaj polena pod noge našim zaslužnim možem, niso vredni, da bi jim odvezali jermene od njihovih čevljev.

Čujemo, da nekateri duhovniki „Slovenca“ vračajo, drugi ga nočejo več čitati, ker se jim je ta pisava že pristudila. Mladi ljudje, ki niso še nikdar ničesar storili in delali za ljudstvo psujejo može, ki so oživel v boju za narod. Saj človek res včasih ne vè, ali ima „Slovenca“ v roki, ali „Narod“ — iz prejšnjih let.

Terorizem vlada zdaj na Kranjskem, tak terorizem, kot ga se ni videl svet. Prav zaprav še misliti ne sme noben drugače, kot piše „Slovenec“. Kajti, če le dvomi, je že izdajica in porturica. Vsaka reč ima svoj konec, pa ga bo imel tudi — terorizem ljubljanske gospode.

„Pasar Kregar.“ Tako je naslavljal „Slovenec“ moža, ki je imel pred leti edini pogum, da je kandidiral v Ljubljani proti mogočnemu Hribarju. Takrat pa ni bilo nobenega — akademika ali profesorja cerkvenega prava, da bi nesel svojo kožo na političen trg. Kregar je moral prenesti vso

gonjo, njega so gnali po nedolžnem pred sodišče, on je agitiral od hiše pa do hiše po Ljubljani, ljubljanski gospodje, ki zdaj terorizirajo, so se pa poskrivali! Pa je vendar Kregar še pravi mož!

Kdo se je spremenil? Prijatelj nam piše: Sinoči sem poiskal brošurico „Zločin v Sarajevu“. Iskal sem govor dr. Šusteršiča. Takoj na drugi strani, drugi odstavek je pa jako značilen. Pisal in sestavil ga je Janez Kalan. Na zadnji strani brošurice je sam podpisan. — Izvzamem iz odstavka samo par stavkov. Dobesedno: „Da bi se jim (Srbom) te nakane lažje posrečile, so zanesli Srbi med Jugoslovane takoimenovani „jugoslovanski nacionalizem“ to se pravi, mladini, ki se hitro razvnamejo, oznanjajo veliko Jugoslavijo, v resnici pa mislijo le na veliko Srbijo. Zasejali bi radi med Jugoslovane, sovražstvo do Avstrije.“ — Tako leta 1914 Janez Kalan, sedaj mladinec.

Jaklitsch — tako piše „Slovenec“ o možu — značaju, ki je v začetku delal in trpel za stranko, ki so bili naši učitelji bele vrane. Tako ga zmerjajo ljudje, ki za stranko še mezinca niso genili! Za tako pisanje je umestna samo ena beseda, ki se glasi: Sramota!

Za pogorelce v Bevkah je posredoval pri ministrstvu za notranje zadeve deželni glavar dr. Šusteršič. Izposloval je državno podporo 8000 K. Zato so ga nahujskani „volilci“ na shodu na Vrhniki odstavljali kot častnega občana!

Masaryk je Wilsonu „v imenn celega češkega naroda“ brzojavno izrekel zahvalo, da je Amerika Avstriji vojsko napovedala. V brzojavki pravi Masaryk, da mora najodličnejši cilj vojske biti ta, da se Avstrija ubije. Pametni češki listi odločno ugovarjajo, nekateri listi pa to priobčujejo brez opazke.

Bivši ljubljanski župan Iv. Hribar se je včeraj vrnil v Ljubljano. Nekateri so mu pod oknom zapeli „Hej Slovani“, nakar se je g. Hribar zahvalil.

Beseda liberalcev in liberalna stranka je kar izginila iz „Slovenca“. Bog ne daj kaj zalega — saj smo vsi edini — na papirju. Koliko časa bo pa trajala ta ljubezen! Da edini smo — v sovražstvu — do ene osebe! Zdaj se vse blato in vse psovke razlivajo na eno osebo. Ali so se pa ti ljudje res spreobrnili? Kakšno je pa njih krščansko življenje? Ali je kaj boljše? Ali niso še mnogo naših ljudij pokvarili? Kakšno je pa njihovo govorjenje? Ko vojna mine, bomo tam, kjer smo bili. In treba bo zopet kakega Mahničarja, ki nam bo pokazal pot. Ni mogoče in ne bo, da bi bila rečimo: svobodomislec dr. Smodlaka in katoliški župnik Hladnik — edina!

Hud potres so imeli v Bakru in okolici od 10. t. m. dalje skoro vsaki dan.

Nesreče z najdenimi iztrelki. Ludvik Ivan, 43 let stari skladiščni delavec je našel na juž. kolodvoru v Ljubljani, ko je bil šel zjutraj na delo, neko patrono. Ker je bil radoveden, je dregal vanjo z žico, a patrona je eksplodirala ter mu razmesarila levo roko. S patrono se je poškodoval tudi 17 let stari posestnikov sin Alojzij iz Straže, obč. Cerkno. Poškodoval si je desno oko in levo roko.

Pogorel je mlin Neže Burje na Rečici pri Bledu. Škode je 14.000 K.

General Kusmanek je vsled dovoljenja ruske vlade prišel v Stockholm, kjer ostane do sklepa miru.

Ponesrečeni župan. Iz Goričan, občina Peč poročajo, da se je smrtno ponesrečil 54 let stari župan Franc Barlič. Prijel ga je stroj in mu zadal take poškodbe, da je v bolnici umrl.

19. januar je za ruske vojne vjetnike v Avstriji prost dan. Tako sta se domenili naša in ruska vlada. Naši vojni vjetniki v

Rusiji imajo prosto na rojstni dan našega cesarja.

Smrt Slovence na Francoskem. V Nimu blizu Avinjona je umrl v vojaški bolnišnici na posledici stradanja in naprav, katere je pretrpel pri begu srbske vojske skozi Albanijo Matija Zupanič. Pokojni Mate Zupanič je bil doma iz Gribelj na Belokranjskem. Gimnazijo je študiral v Novem mestu in v Karlovcu. V nežni mladosti se je navzel srbofiskega duha in časopisa „Jug“, katerega je urejeval njegov brat Niko na Dunaju in je odšel vsled tega v Srbijo. V Belgradu je pomagal v upravi „Informacije“, katero je urejeval l. 1905 Milan Plut v srbskem in francoskem jeziku. Potem je nekaj let živel doma, dokler se ni leta 1914 zopet vrnil v Belgrad, ter postal uradnik železniške direkcije. Pri izbruhu sedanje vojne se je oglašil pri vojvodi Tankosiću kot prostovoljec in je s svojimi tovariši čuval nočno stražo pri Savskem mostu. Ali le malo časa je ostal Matija Zupanič prostovoljec, ker ga je železniška direkcija odpoklicala in mu odredila posel v svojem delokrogu. Zadrževal se je največ v Leskovcu, južno od Niša. V letih 1915 in 1916 se je vojna sila Srbije morala umakniti v albansko primorje. Tu je dobil kal bolezn. Pri ponovnem vojaškem pregledu je bil Matija vzet za redovnega vojaka železničarske čete ter poslan v Solun, kjer je pa postala njegova bolezen tako huda, da je vojna uprava poslala bolnika v Nimes na južnem Francoskem. — G. Kalan, ali je tudi te žrtve kriv dr. Susteršič?

Ponesrečeni Radovljičan. V papirnici v Sartell Minn. v Ameriki se je smrtno ponesrečil Ludovik Ahčin, doma iz Radovljice. Zapušča ženo in sedem nedoraslih otrok. V Ameriki je bival tri leta.

Lažnjivi „Slovenec“.

Gospoda, ki si je prisvojila neomejeno oblast v „Katoliški tiskarni“ prakticira v zadnjem času nov način obrekovanja.

Dunajska „Reichspost“ je objavila pred nekaj časa članek o kranjskih strankinih razmerah v obliki dopisa iz Ljubljane. Ta članek, ki je spisan prav za prav v nemškem duhu, je „Slovenec“ meninič tebič, temeljem svoje lastne samoodločbe lažnjivo podtaknil našemu deželnemu glavarju in na tej podlagi udriha po njem — kakor se spodobi za družbo okolu „Slovenca“.

Rdečico sramu mora pognati v obraz vsakemu vernemu katoličanu misel, kako nesramno se zlorablja katoliško ime za strasten osebni boj, ki je zasnovan zgolj na najpodlejšo lažnjivost.

Deželni glavar dr. Šusteršič nam je poslal sledeči dopis:

Vrnivši se v Ljubljano, izvem v svojo nemalo začudenje, da mi „Slovenec“ podtika neki članek v dunajski „Reichspost“. Prosim Vas, objavite, da nisem z dotičnim člankom, kakor sploh z vsem nemškim časopisjem, v nikakoršni zvezi.

Dr. Susteršič, l. r.

Mirovna pogajanja v Brestu Litovskem.

Doslej ne gre dobro. Najodločneje moramo grajati zastopnike Nemčije, ki nastopajo napram Rusom na način, ki bi ga raje pogrešali, zlasti vojašk zastopnik Nemčije general Hoffmann govori v tonu, ki je pripraven za vojašnico ali vojaško vežbališče, nikakor pa ne za pogajanja med zastopniki velikih narodov. Zastopniki Avstrije se vedejo mnogo bolj modro in videti je, kakor bi grof Cernin igral vlogo posredovalca med Nemci in Rusi. Splošno simpatično

pozornost pri vseh objektivno mislečih in izobraženih ljudeh vzbuja nastop predsednika ruske delegacije ruskega vnanjega ministra Trockega. Ta mož reprezentira novo dobo. Z elegantnim duševnim mečem nadvladuje stare diplomatske forme in fraze. Iz njega govori duša velikega naroda, ki hrepeni po napredku. Kako majhni so njemu nasproti ljudje, kakor ostri in napeti general Hoffman in sicer bolj hladni in mirni državni tajnik Kühlmann. Trockij ve, da ima za svojim hrbtom desorganizirano armado in da ne more tolči z mečem ob mizo, kakor nemški general. Toda duševno nadvladuje celo nemško delegacijo. Mi, ki vroče želimo, da se sklene mir na temelju pravičnosti in sporazuma med narodi, ne moremo drugače kot odločno grajati nastopa nemških zastopnikov. Z zadovoljstvom nas pa navdaja, da se napram Nemcem odlikuje naš zunanji minister grof Černin po svojem bolj spravljivem in taktinem nastopu. Nadejamo se, da se mu posreči stvari spraviti v Brestu Litovskem v pravi tir in privedi do srečnega miru z Rusijo in Ukrajino.

Gospodarstvo.

Rekvizicija na Kranjskem. Pri seji ožjega gospodarskega sveta se je dr. Lampe pritožil proti ministru Höferju o rekvizicijah krompirja na Kranjskem. Kmetom se jemlje krompir brez ozira na to, ali jim še kaj ostane za lastno porabo in za seme. Oblasti jim za to obljublajo spomladi krompir iz Galicije ali iz Poljske. Hkrati se je pritožil dr. Lampe, da se rekvirirani krompir v mrazu uničuje.

Minister Höfer je tako ravnanje ostro obsodil. Priznal je, da je Kranjska tako izčrpana, da se ji mora z rekvizicijami prizanesti. Vsak posestnik mora to obdržati, kar potrebuje zase, zlasti se pa ne sme nikomur vzeti semensko blago. Na dovoz krompirja iz Galicije spomladi se ni zanašati, ker bo treba celo Galicijo preskrbeti s semenskim krompirjem da se obdelajo velika zemljišča, ki so vsled vojske ostale neobdelana.

Dalje se je pritožil dr. Lampe o neenakomerni preskrbi z moko. Na 100 delov moke n. pr. ki jih dobi Dunaj, pride drugod 80 ali 70, na Kranjskem pa le 52 delov. Če se že mora delež na moki znižati, naj se to zgodi povsod enakomerno, ne pa, da bi se Kranjski še odtrgavalo.

Ljubljanski barje in regulacija Ljubljance. Pri anketi o melioracijah je deželni odbornik dr. Lampe opozoril poljedelskega ministra grofa Silva-Tarouca na žalostno stanje, v katerem se nahajajo dela za osuševanje in namakanje ljubljanskega barja. Že četrto leto delo počiva. Dežela je založila denar za državo in za interesente, a fond je izčrpan, in vsa zadeva čaka nove ureditve. Ker je vprašanje ljubljanskega barja največje melioracijsko delo, ki je na Kranjskem sploh mogoče in je že z uspehom započeto, zato se naj nemudoma nadaljuje in izvede do konca. Poljedelski minister je na to izjavil, da se zadeva po predlogu kranjskega deželnega odbora v ministrstvu obravnava in da bo vse storil da se delo čimprej dovede do konca.

Vojnožitni prometni zavod. Kako se pri tem zavodu zapravlja denar, najbolje dokazuje, kar je razkril te dni član gosposke zbornice bar. Ehrenfels, predsednik dunajske kmetijske družbe... Obdelovalno in žetveno statistiko je preje imelo v rokah poljedelsko ministerstvo. Ta statistika je bila dobra, ker je bila resnična. Veljala je na leto 80.000 K (osemdesettisoč). Sedaj pa dela statistika Vojnožitni prometni zavod. Ta statistika je slaba, velja pa na leto — petnajst milijonov kron tedaj okroglo

devetnajstkrat toliko, kot popred! In kdo mora vse to plačati? Kmet.

Moka znižana! V c. kr. uradu za prehrano so sklenili, da se množina moke na glavo skrči za polovico. Na Ogrskem se sicer vrše rekvizicije z vojaško asistenco, a dobi se vendar tako malo, da smo navezani sedaj na to, kar se dobi doma. Tega je seveda premalo. Tudi iz Rumunije ni blaga, in zato se je sklenilo znižanje na polovico. Pri tem pa moramo naglasiti, da se znižanje ne sme raztegniti na Kranjsko, kajti tukaj se je že doslej oddajala samo polovična množina, kar vedo najbolje oni, ki so tolikokrat zastonj hodili po moko, pa so šli prazni s kartami zopet domov. Zniža se naj tam, koder so dobivali v resnici celo kvoto, a oni, ki so bili že doslej prikrajšani, imajo pravico zahtevati, da se jemlje nanje večji obzir za bodoče! — Vsled zmanjšanja moke se vrše na raznih krajih v Avstriji stavke delavstva. Na Nižjem Avstrijskem stavka nad 100.000 delavcev.

Kmetje in draginja. Obilokrat se sliši očitok, da si pusti kmečki stan svojo požrtvovalnost, ki jo je v toliki meri pokazal med vojsko, drago plačati. Kaj je na tem očitku resnice? Splošno znano je, da je vrednost denarja sila padla tako da je danes ena kruna samo še toliko vredna kakor 40 v pred vojsko. Ta zguba denarja na vrednosti za 150% ima za posledico, da je denarna vrednost vseh predmetov zrastle za 150%. Cene vsem predmetom bi se morale dvigniti za 150%, da bi zavladalo ravnotežje. Sedaj pa pogledimo za koliko odstotkov so se resnično dvignile cene nekaterim predmetom:

	pred	v vojski	% za katerega je zrastle cena
pšenica za 100 kg	24.—K	42.—K	75%
rž za 100 kg	18 50	42.—	97%
klavna živina 82.—	285.—	—	250%
100 kg (žive teže)	24.—	112.—	400%
čevlji	56.—	420.—	600%
zimski sukna	70.—	650.—	800%

Iz navedenega se razvidi, da pri žitu doseže cena komaj $\frac{1}{2}$ do $\frac{2}{3}$ mirovne cene, ako vpoštevamo zgubo denarja na svoji vrednosti, medtem ko so cene industrijskim izdatkom strašno poskočile. Pomislimo še, da moramo danes plačati za navadno kunjjo iz bombaževine, ki je stala pred vojsko 20 v m, 6 K za m, kar odgovarja 2.700% podražanju, potem je jasno razvidno, kdo se pusti drago plačati ali kmet ali industrijalec.

Državne podpore družinam Amerikancev. Zakon z dne 17. avgusta 1917 je določil podpore družinam, katerih reditelji so bili obdržani v sovražnem inozemstvu. Mnogo slovenskih družin bo vsled tega zakona dobilo podporo, ker so njih reditelji ali podpiratelji v Ameriki, in sicer od dne 7. decembra 1917, odkar se Avstrija nahaja z Ameriko v sovražnem stanju, za osebo po 1 K 60 v. na dan. Kdo more biti deležen te podpore? Tisti, ki so bili doslej vzdrževani od svojcev, bivajočih v sovražni tujini, in so podpore potrebni, ker se ne morejo sami preživljati. Kd r dobiva podporo že po kakem vojnem vpoklicancu, ne more dobiti še nove podpore. Ako ima žena na primer v vojni sina in dobiva po njem na dan po 1 K 60 v. podpore, v Ameriki ima pa moža, ki ji je tudi pošiljal denar za preživljanje, ne bo dobila nič nove podpore po možu. četudi se s podporo, katero dobiva po sinu, ne more preživljati in če tudi ji je vzeta možnost, da bi mož še nadalje skrbel zanjo. Podpore se plačujejo v mesečnih obrokih naprej pri c. kr. davčnih uradih. Prošnje se pa vlagajo pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Značilo je to, da pri določitvi tih podpor nima nobene besede ljudstvo; vse se izvaja

popolnoma birokratično in samodrško. C. kr. okrajni glavar razsoja o prošnjah s c. kr. davčnim referentom, ki pa njemu seveda ne bode veliko ugovarjal, in pritožba gre na c. kr. deželno vlado. O kakih komisijah, kjer so navzoči zastopniki ljudstva, ni govora. Prva prošnja se vloži pri županstvu in pri izplačevanju se mora prejemnik podpore z županskim potrdilom izkazati, da je v tujini zadržani reditelj še živ in da še veljajo predpogoji za podporo. Prijatelji ljudstva, pomagajte podpore potrebnim ljudem do njihovih pravic!

Razglas o oddaji sadnega drevja. Iz deželne drevesnice v Mokricah na Dolenjskem se bo prihodnje spomlad oddalo kakih 6000 visokodebelnih jablan (kanadka, dolenska voščenska, ananasova reneta, damasonov kosmač, jesenski kosmač, landsberška reneta,

Baumannova reneta in še nekaj drugih namiznih vrst), 1000 cepljenih domačih češpelj in 1000 pritličnih hrušek. Drevje je namenjeno predvsem za krški okraj in nekatere bližnje občine novomeškega okraja. Oddajalo se bo za najbližje občine na licu mesta v drevesnici v Mokricah, za bolj oddaljene pa tudi v Kostanjevici, Št. Jernéju in Leskovcu pri Krškem. V te kraje bodo morali naročniki sami priti po drevje ali poslati ponje. Naročniki iz ene in iste vasi ali bližnjih krajev pošljejo lahko skupnega voznika. Po železnici se drevje ne bo oddajalo. Dnevi za oddajanje se bodo določili in pravočasno objavili pozneje. Naročbe na sadno drevje sprejema kulturni urad deželnega odbora v Ljubljani. Kdor torej namerava kupiti večje ali manjše število drevesec, naj se čimprej, najkasneje pa do konca februarja 1918 obrne

na deželni odbor v Ljubljani z dopisnico, kjer naj navede, koliko drevesec želi, katere vrste in kam bo prišel ali poslal ponje. Z vsako naročbo je poslati 10 K are. Ostali znesek bo vplačati pri sprejemu dreves. Cena za drevo I. vrste 2 K 50 v, II. vrste 2 K. Pritlično drevje po 3—4 K.

Oddaja plemenske živine. Višje armadno poveljstvo je Deželnemu mestu za vnovčevanje živine ponudilo večje število plemenske živine in sicer krave, bike, vole ter mlado živino. Ta živina je iz zasedenega laškega ozemlja, brezdvomno simentalske pasme. Živina utegne biti lepa. Kdor bi se zanimal za nakup, naj se brzojavno obrne na Deželno mesto, Ljubljana, Turjaški trg 1, ker se mora to izjaviti nujno, če in na koliko živine reflektira. Podrobni pogoji pri Deželnemu mestu še niso znani.

Kupi se različno poljsko orodje
lopate, plugi, motike
konjska oprava itd.
Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kupi se gradbeni material vsake vrste po najboljših cenah.
Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Iščejo se odeje za kritje železniških voz, vreče vsake vrste, vrvi, motvoz,
Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomptira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

naznanja, da je svoj obrat preselila iz dosedanjih prostorov na **Starem trgu št. 19**, v prostore bivše tiskarne Dragotina Hribarja, zadnji čas „Zvezna tiskarna“

na Dunajsko cesto šte. 9.